

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.12.97](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.12.97)

УДК 331.52

*Т. І. Павлюк,
к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та міжнародних відносин,
Вінницький торговельно-економічний інститут,
Київський національний торговельно-економічний університет
ORCID ID: 0000-0002-5417-6250*

СТАН ТА ПРОБЛЕМИ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ МОЛОДІ В УКРАЇНІ

*T. Pavlyuk
PhD in Economics, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Economics and International Relations,
Vinnytsia Institute of Trade and Economic of Kiev National University of Trade and economics*

STATE AND PROBLEMS OF EMPLOYMENT OF YOUTH IN UKRAINE

В статті розкрили стан та проблеми працевлаштування молоді в Україні. Визначили правовий статус молоді як вікової категорії працівників, її сутність та специфічні риси, а також значення у соціально-економічному розвитку країни. З'ясували вікові межі поняття «молодь» у світі та Україні відповідно до законодавства. Розглянуто чинну нормативно-правову базу працевлаштування та трудової зайнятості молоді та її основні положення. Проаналізували сучасний стан молодіжного ринку праці і виявили що рівень молодіжного безробіття в Україні протягом останніх років залишається стабільно високим, що не забезпечує реалізації права молоді на працю. Визначили актуальні проблеми та пріоритетні завдання щодо удосконалення законодавства та організаційно-правових механізмів державного регулювання працевлаштування молоді в Україні.

The article revealed the state and problems of youth employment in Ukraine. The legal status of young people as an age category of workers, its essence and specific features, as well as importance in the socio-economic development of the country were determined. The age limits of the concept of "youth" in the world and in Ukraine have been clarified in accordance with the legislation. The current legal framework for employment and employment of young people and its main provisions are considered.

We analyzed the current state of the youth labor market and found that the level of youth unemployment in Ukraine in recent years remains consistently high, which does not ensure the realization of the right of youth to work. Young people aged 15 to 24 suffer the most from unemployment, with an unemployment rate of about 23%. This is due to the fact that a significant part of these people do not have the necessary professional skills and work experience. Unemployment remains high for the age group of 25-29 years - a little more than 11%, which is mainly due to problems finding the first job and labor adaptation to it. There is a dependence: with increasing age, the unemployment rate tends to decrease.

Young people, especially people under the age of 24, are the most vulnerable segment of the labor force in the labor market, and existing state mechanisms do not improve the employment situation. To identify the causes of this situation with youth employment, which is much worse compared to the employment of other age groups of workers, the legal mechanism of youth employment is considered.

We found a whole list of shortcomings, gaps, contradictions and legal conflicts in the law-making, law-enforcement and organizational spheres. But it turned out that even in this form, the existing legal mechanism is not fully implemented. In summary, it was determined that the legal framework for state regulation of youth employment in Ukraine is imperfect and needs further improvement and consistency of its components. Identified current issues and priorities for improving the legislation and organizational and legal mechanisms of state regulation of youth employment in Ukraine.

В статтє раскрыли состояние и проблемы трудоустройства молодежи в Украине. Определили правовой статус молодежи как возрастной категории работников, ее сущность и специфические черты, а также значение в социально-экономическом развитии страны. Выяснили возрастные границы понятия «молодежь» в мире и Украине в соответствии с законодательством. Рассмотрены действующую нормативно-правовую базу трудоустройства и трудовой занятости молодежи и ее основные положения. Проанализировали современное состояние молодежного рынка труда и обнаружили, что уровень молодежной безработицы в Украине в последние годы остается стабильно высоким, что не обеспечивает реализации права молодежи на труд. Определили актуальные проблемы и приоритетные задачи по совершенствованию законодательства и организационно-правовых механизмов государственного регулирования трудоустройства молодежи в Украине.

Ключові слова: *молодь; безробіття; зайнятість; працевлаштування; ринок праці; державне регулювання; право на працю; вікові групи.*

Key words: *youth; unemployment; employment; employment; labor market; state regulation; right to work; age groups.*

Ключевые слова: *молодежь; безработица; занятость; трудоустройство; рынок труда; государственное регулирование; право на труд; возрастные группы.*

Постановка проблеми. На шляху вступу України до глобалізованого економічного простору особливої актуальності набувають питання працевлаштування та зайнятості молоді. Незважаючи на задекларовані державою законодавчі норми щодо гарантування рівних можливостей у виборі професії та забезпечення працездатній молоді надання першого робочого місця, економічні передумови не сприяють повноті реалізації її трудового потенціалу, а розбалансованість між попитом на робочу силу та її пропозицією, неузгодженість вимог роботодавців до молодого фахівця з рівнем та якістю його освіти посилюють напругу на ринку праці і в суспільстві.

Методи державного сприяння зайнятості молоді, що існують в Україні, не до кінця враховують особливості цієї вікової категорії, складність формування та функціонування соціально-трудоких відносин між роботодавцем і молоддю.

Аналізостанніх досліджень та публікацій. Загальнометодологічні засади функціонування ринку праці, необхідність державного втручання в регулювання соціально-трудою сфери та розроблення механізмів державного впливу на розвиток ринку праці розглянуто у працях М. Александрова, Д. Богині, В. Дружиніної, В. Слагіна, О. Жадана, М. Кравченко, М. Корецького, Е. Лібанової, Т. Лозинської, В. Мамонової, Ю. Маршавіна, Л. Мельник, Н. Мельтюхової, В. Міненка, В. Онікієнка, В. Петюха, Т. Покотило, В. Сичової, Н. Статівки, Ф. Шахмалова та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблема працевлаштування молоді на сучасному етапі у сфері правового регулювання потребує подальшого дослідження.

Формування цілей статті. Метою дослідження є з'ясування сучасного стану працевлаштування молоді в Україні й визначення можливих шляхів його удосконалення. Для досягнення мети дослідження було поставлено такі завдання:

- проаналізувати сучасний стан ринку праці та реалізації норм права у сфері забезпечення права молоді на працю;
- визначити актуальні проблеми та перспективи удосконалення механізмів працевлаштування молоді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загалом у світі вікові межі молоді коливаються в інтервалі від 13 до 35 років. В Європі загалом молоддю вважаються особи від 15 до 30 років. В Україні, згідно із Законом України «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», молодь – це громадяни віком від 14 до 35 років [3].

Наразі поняття молоді набуває дещо нового змісту. Молода особа після 30 років – уже доросла людина, яка здебільшого одружена, має дітей і розпочала своє самостійне та трудове життя. У кожній людині ці події настають у різний період часу, цим і ускладнюється встановлення вікового цензу поняття молоді особи. Але в цілому межі варіюються між 14–16 роками нижня межа та між 25–35 роками верхня межа. В Україні людина вважається молодою упродовж 20 років, за цей час молодь проходить через різні етапи життя, протягом яких вона потребує певної підтримки. Державне регулювання має бути направлено на вирішення проблем конкретної групи осіб. Отже, без визначення окремих груп осіб за віком зараз неможливо побудувати ефективний механізм державного регулювання, який існує для загальної категорії молоді віком від 15 до 35 років. Особи у віці 15–20 років мають відмінні проблеми та інтереси від осіб у 30–35 років. На основі цього вважаємо доцільним ввести розмежування молоді на дві окремі категорії: молодь, яка навчається, віком від 15 до 25 років та молодь, яка розпочала трудову діяльність віком від 26 до 35 років.

Сутнісні характеристики ринку праці молоді зумовлені особливостями молоді робочої сили. Зокрема, ринок праці молоді характеризується:

- нестійкістю попиту та пропозиції, що виходить із невизначеності молоді;
- низькою конкурентоспроможністю молоді порівняно зі старшою за віком робочою силою з досвідом роботи;
- постійним збільшенням чисельності робочої сили, що пов'язано зі щорічним випуском із навчальних закладів молодих працівників;
- професійною варіативністю, зумовленою професійною підготовкою молоді за різними спеціальностями.

До категорії «молодь» відносять соціально-демографічну групу, що знаходиться у стані соціальної зрілості та переживає період адаптації до навколишнього світу і майбутніх змін. У цей період людина проходить важливий етап сімейної та суспільної соціалізації, процес становлення особистості, навчання, засвоєння цінностей, норм, настанов, зразків поведінки, прийнятих у даному суспільстві.

Молодь – це майбутній потенціал держави, тому першочерговим завданням держави є надання підтримки та допомоги молоді в її професійному становленні.

Після закінчення навчання випускники навчальних закладів, виходячи на ринок праці, стикаються з проблемою працевлаштування. Молодь є менш конкурентною на ринку праці, тому потребує додаткового захисту під час свого професійного становлення. Загальними проблемами, з якими стикається молодь у період свого трудового старту, є пошук першого робочого місця та успішний початок трудової діяльності.

Фундаментом нормативно-правового забезпечення, що регулює зайнятість, є Конституція України, прийнята 1996 р., зі змінами. Конституція закріплює основні соціально-економічні права громадян, у тому числі право на працю. Зокрема, відповідно до ч. 2 ст. 43 Конституції України кожен має право на працю, що включає можливість заробляти собі на життя працею, яку він вільно обирає або на яку вільно погоджується. В Україні заборонено будь-яку дискримінацію у сфері праці, зокрема порушення принципу рівності прав і можливостей. Відповідно до ст. 24 Конституції України громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом [1].

Новий Закон України «Про зайнятість населення» встановлює заходи щодо сприяння зайнятості населення, [2] а саме:

- 1) професійна орієнтація та професійне навчання;
- 2) стимулювання діяльності роботодавців, спрямованої на створення нових робочих місць та працевлаштування безробітних;
- 3) створення умов для самозайнятості населення та підтримка підприємницької ініціативи;
- 4) сприяння забезпеченню молоді першим робочим місцем та запровадження стимулів для стажування на підприємствах, в установах та організаціях незалежно від форми власності, виду діяльності та господарювання, фізичних осіб, які застосовують найману працю, молоді, яка навчається;
- 5) сприяння зайнятості інвалідів; 6) забезпечення участі безробітних у громадських роботах та інших роботах тимчасового характеру.

Закон України «Про зайнятість населення» визначає правові, економічні та організаційні засади реалізації державної політики у сфері зайнятості населення, гарантії держави щодо захисту прав громадян на працю та реалізації їхніх прав на соціальний захист від безробіття.

Рівень молодіжного безробіття в Україні протягом останніх років залишається стабільно високим. Найбільше від безробіття потерпають молоді особи у віці від 15 до 24 років, рівень безробіття яких у 2015–2019 рр. становив близько 23 %. Це зумовлено тим, що значна частина серед цих осіб не має необхідних професійних навичок і досвіду роботи. Високим зберігається рівень безробіття і для вікової групи населення 25–29 років у 2015–2019 рр. – трохи більше 11 %, що викликано переважно проблемами пошуку першого робочого місця і трудової адаптацією на ньому (рис. 1)[5, 6].

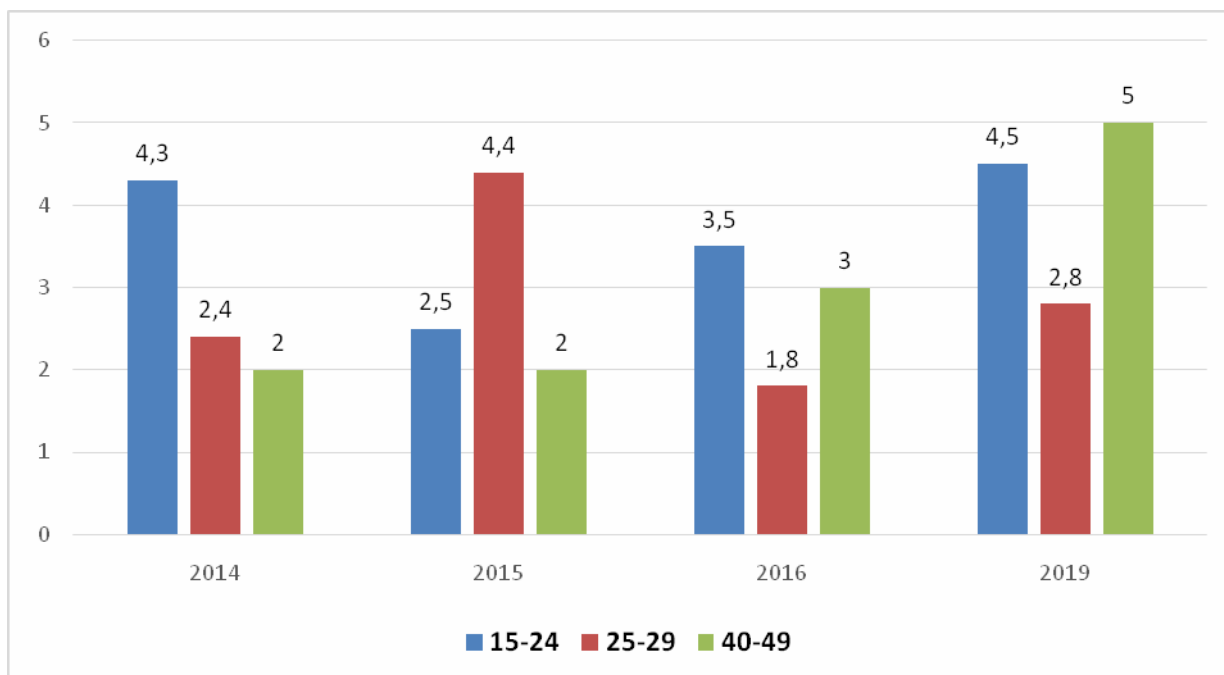

Рис. 1. Динаміка рівня безробіття за віковими групами в Україні в 2014-2019 рр., у %

Простежується залежність: зі зростанням вікового цензу осіб рівень безробіття населення має тенденцію до зниження. Наприклад, для осіб вікової групи 50–59 років він становив 8,7 % у 2019 р., що майже в три рази менше порівняно з показниками молоді віком від 15 до 24 років (18,9 %).

Рівень безробіття в Україні у 2019 році, визначений за методологією Міжнародної організації праці (МОП), в усіх молодіжних вікових підгрупах є вищим за середній рівень серед працездатного населення (7,2 %): показник безробіття молоді віком 30 – 34 років у 2019 році становив 7,3%; у віці 25 – 29 років – 8,4 %, а у віковій групі 15 – 24 років цей показник був на рівні 15,4 %, тобто понад ніж удвічі вищим, ніж серед усього населення працездатного віку.

Найвищий рівень безробіття молоді у віці 15 – 24 років підкреслює, що складність та тривалість переходу молоді від навчання до стабільної та задовільної роботи залишається суттєвою проблемою. Серед безробітних цієї вікової категорії біля 40 % складають ті, які не працювали, не навчалися і не набували професійних навичок, проте активно шукали робочі місця, або намагалися організувати власну справу. Саме ця категорія молоді перебуває в зоні постійного ризику соціального відчуження. Останніми роками в Україні формується тенденція до збільшення кількості молоді, яка перебуває у статусі безробітних понад рік. Криза різко звузила для молодих людей перспективи на ринку праці. Багато з них змушені перебувати у стані тривалого безробіття з самого початку трудової діяльності. Високий рівень довготривалого безробіття у цій віковій категорії пояснюється як дефіцитом якісних робочих місць, так і відсутністю у значної частини молодих людей професійних навичок і досвіду роботи, що відповідають вимогам роботодавців.

Аналіз вікової структури довготривалого безробіття в Україні свідчить, що серед осіб, які шукають роботу тривалий час, переважає молодь. У загальній кількості безробітних в країні, які шукають роботу понад 12 місяців, молодь у віці 15 – 34 років становить близько 40%. Значні обсяги довготривалого безробіття зафіксовані у віковій групі 30 – 34 років, хоча особи з цієї вікової групи зазвичай демонструють вищі за середні показники трудової активності, адже більшість із них уже мають накопичений досвід роботи, професійно-кваліфікаційні навички, освіту тощо.

Серед безробітних у віці до 35 років, які мали професійний досвід, станом на початок січня 2020 р. кожний п'ятий раніше працював у торгівлі та ремонті; 88% були зайняті у сфері державного управління та обов'язкового соціального страхування; по 14 % працювали у сільському, лісовому та рибному господарстві та у переробній промисловості. Решта громадян з різних причин не була зайнята більше 1 року або належала до випускників навчальних закладів різних типів, які не мали професійного досвіду. Зокрема, кількість випускників, які за послугами звернулися до Державної служби зайнятості, становила 121,1 тис. безробітних.

Варто зазначити, що довгострокове перебування у стані безробіття збільшує для працівників ризики втрати навичок та професійних вмінь, призводить до ослаблення мотивації до активного пошуку роботи; зменшує шанси на працевлаштування; має наслідком зниження рівня життя, поступову деградацію особистості та звужує можливості для самореалізації. Фахівці вважають, що упродовж 12 місяців у осіб, не зайнятих трудовою діяльністю, втрачається здатність до самоорганізації. Після двох-трьох років бездіяльності суспільство практично втрачає цих людей як робочу силу, а для зміни ситуації їм необхідна довготривала реабілітація, що потребує додаткових витрат.

У 2017-2019 рр. відбувся злам негативних тенденцій на ринку праці України, і перші ознаки покращення ситуації спостерігались в молодіжному сегменті зайнятості. Кількість осіб у віці до 35 років, які мали статус безробітного, у січні 2017 р. становила 173,6 тис. осіб, у січні 2018 р. – 146,5 тис. осіб. З початку травня 2018 р. по кінець квітня 2019 р. відбулось помітне скорочення чисельності молодих людей, які мали статус безробітних – на 14,4 тис. осіб (13 %). Тільки за період з початку січня до кінця квітня 2019 р. за сприянням Державної служби зайнятості знайшли роботу 100,8 тис. молодих громадян, з яких 57 % були працевлаштовані оперативним, до набуття статусу безробітного. Проте станом на 1 травня 2019 р. число безробітної молоді все ще становило 94,2 тис. осіб [4]. Допомогу по безробіттю в цей час отримували 71,3 тис. осіб, що на 8,6 тис. осіб (11 %), менше, ніж на відповідну дату минулого року.

У цілому для молодіжного безробіття в Україні характерні певні особливості. Так, вищі рівні безробіття спостерігаються серед молодих чоловіків та осіб, які проживають у сільській місцевості (табл.1)[5].

Таблиця 1.

Рівень безробіття молоді (за методологією МОП) за статтю, типом місцевості та віковими групами у 2019 р., %

Демографічні групи	Роки			Усе населення віком 15 і старше
	15 – 24	25 – 29	30 – 34	
Жінки	15,3	7,8	6,3	7,9
Чоловіки	15,5	8,8	8,1	8,5
Міські поселення	15,1	8,0	6,8	8,0
Сільська місцевість	15,9	9,1	8,6	8,6
Всього	15,4	8,4	7,3	8,2

Шанс потрапити до лав безробітних зменшується зі зростанням рівня освіченості, але, незважаючи на це, найбільша частка безробітних молодих осіб в Україні мають вищу освіту. За даними Державної служби статистики України, серед безробітної молоді у віці 15 – 34 років 10,5 % мають повну, базову або неповну вищу освіту та 8,5% – професійно-технічну.

У цілому вища освіта для молоді України залишається потужним чинником конкурентоспроможності на ринку праці. За результатами вибіркового обстеження з питань економічної активності [6], вищі доходи мають ті домогосподарства України, в яких є молоді особи з вищою освітою. Відповідно нижчі асоціюються з молоддю, яка має професійно-технічну або середню загальну освіту.

Разом з тим, дослідження показують, що серед труднощів, що найчастіше виникають у молодих осіб, які активно шукають роботу, значне місце посідає брак пропозицій з гідною заробітною платою. За результатами опитувань, проведених Державною службою статистики України у 2017 р. серед молоді, розмір середнього заробітку/доходу за всіма роботами за останній місяць у 42 % опитаних не перевищував 3 тис. грн (мінімальна заробітна плата в цей період становила 3200 грн), 32 % мали заробіток у межах 3001 – 5000 грн та тільки 12 % – понад 5 тис. грн.[6].

Низька ціна робочої сили призводить до того, що значне число достатньо освічених і кваліфікованих осіб, в тому числі молоді, перебуває за межею бідності. Відносна більшість представників української молоді (42 % опитаних) під час здійснення суб'єктивної оцінки свого фінансового становища зазначили, що у цілому на життя їм вистачає, проте придбання речей тривалого вжитку, таких, як меблі, холодильник, телевізор, вже викликає труднощі. Разом з тим, частка тих, кому вистачає лише на харчування та на придбання необхідних недорогих речей, становить 37 %, а частка тих, кому не вистачає навіть на продукти, – 9 %[1].

З метою створення сприятливих умов для розвитку й самореалізації української молоді, формування її громадянської позиції та національно-патріотичної свідомості на основі Указу Президента України «Про Стратегію розвитку державної молодіжної політики на період до 2020 року» було прийнято Концепцію Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2016–2020 рр. Програма повинна забезпечити доступність освіти для молоді з наданням освіти упродовж усього життя, ввести нові принципи формування державного замовлення, що забезпечить баланс між попитом та пропозицією на ринку праці. У ході реалізації державної соціальної програми «Молодь України» планується активне залучення молоді до створення та реалізації державної молодіжної політики.

На сучасному етапі трансформаційних змін молоді має низку переваг, пов'язаних із легким освоєнням нових технологій та наукових упрощень, високою мобільністю в пошуках роботи, проте вона стикається з типовими соціальними проблемами, що постають перед початком трудової діяльності, з

відсутністю життєвого та трудового досвіду.

Протягом тривалого часу в українському законодавстві недостатньої уваги приділялося сприянню зайнятості молоді. Наразі нормативно-правову базу державного регулювання ринку праці молоді практично сформовано, однак реалізація на практиці закріплених норм щодо регулювання процесів працевлаштування молоді залишається недосконалою, існує велика кількість прогалин у нормативно-правових актах, що породжують певне зловживання робочою силою молоді з боку роботодавців.

Чинне законодавство України передбачає широкі правові гарантії щодо підтримки молоді. Проте, як показує практика, не завжди вони реалізуються в повному обсязі. У нормативно-правових актах наразі відсутні регіональні програми працевлаштування студентів у вільний від навчання час, гарантії захисту молодих працівників від дискримінації за віковою ознакою, законодавчо не врегульовано розмір оплати праці молоді.

Одним із заходів заохочення молоді до офіційного працевлаштування та стимулювання роботодавців до прийняття на роботу молоді є надання дотацій. За результатами соціологічного дослідження, дотаційні виплати роботодавцям визначено одним із дієвих заходів стимулювання роботодавців до створення нових робочих місць. Проте метод надання дотацій потребує значних фінансових витрат, і на практиці його ефективність не було доведено. Законом України «Про зайнятість населення» було встановлено механізм компенсації єдиного соціального внеску для роботодавців, які приймають на роботу осіб на нові робочі місця. Проте цей механізм недостатньо заохочує роботодавців створювати нові робочі місця і брати на них недосвідчені молоді кадри. Тому, враховуючи досвід зарубіжних країн, є доцільним упровадження нового методу сприяння працевлаштуванню молоді на перше робоче місце шляхом надання підприємствам субсидій на оплату праці працевлаштованій молоді в розмірі 50 % витрат на заробітну плату молодого працівника. На основі цього заходу підприємство має можливість заохочувати молодих працівників до ефективної праці, при цьому витрати на оплату праці молоді поділяються на дві частини, одну з яких фінансуватиме держава. Це значно знизить фінансові витрати роботодавців на оплату праці

молоді, що дозволить підвищувати розмір заробітної плати молодим працівникам, стимулюватиме підприємства брати на роботу молодь.

Для ефективності комплексного механізму державного регулювання ринку праці молоді в Україні на всіх рівнях необхідним є формування такої системи нормативно-правового забезпечення, яка б законодавчо гарантувала продуктивну зайнятість молоді, її якісне навчання та працевлаштування.

Висновки. В умовах соціально-економічного розвитку та глобалізації світового економічного простору розвиток трудового потенціалу молоді неможливий без ефективного державного регулювання, що буде комплексно та своєчасно вирішувати проблеми зайнятості молоді, а також налагодить стійкі двосторонні зв'язки між суб'єктами регулювання. Найвні в Україні методи правового регулювання ринку праці молоді не повною мірою враховують характерні риси цієї вікової категорії. У зв'язку з цим пріоритетного значення для України набуває формування комплексного механізму державного регулювання ринку праці молоді, що забезпечить професійне самовизначення та розвиток молоді, реалізацію її трудового потенціалу, підвищення мотивації молоді до високопродуктивної праці. Специфіка працевлаштування молоді як об'єкта державного регулювання зумовлено особливостями молоді робочої сили: відсутністю досвіду роботи, професійною незрілістю, мобільністю, соціальним динамізмом, інноваційністю та ін.

Актуальними для України в сучасних реаліях є розвиток системи професійної орієнтації та інформаційної підтримки молоді; вдосконалення діяльності молодіжних центрів праці; створення учнівських місць для проходження оплачуваної виробничої практики; розвиток системи наставництва у процесі організації власної справи.

Головною причиною низької зайнятості молоді в Україні є випереджальні темпи зростання пропозиції робочої сили з порівняно низькою кількістю створених нових робочих місць, що призводить до поглиблення дисбалансу, що існує, та, як наслідок, виштовхування надлишку робочої сили за межі національного ринку праці, створюючи в майбутньому потенційну загрозу економічній безпеці держави.

Список літератури.

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Про зайнятість населення : Закон України від 5 лип. 2012 р. № 5067-VI / Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17/page3> (дата звернення : 06.12.2020).
3. Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні: Закон України від 5 лют. 1993 р. № 2998-12 / Верховна Рада України. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12> . (дата звернення: 06.12.2020).
4. Аналіз соціального розвитку молоді України.(2019) *Молодь України-2015*. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/3685/Molod_Ukraine.pdf
5. Державна служба зайнятості. URL: www.dcz.gov.ua/ (дата звернення: 06.12.2020).
6. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 06.12.2020).

7. Павлюк Т.І. Ринок праці: теорія, методологія, практика: монографія. Вінниця: Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2018. 212 с.

References.

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1996), "Constitution of Ukraine", Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy vol. 30, p. 141.
2. The Verkhovna Rada of Ukraine (2012), The Law of Ukraine "On employment", available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5067-17/page3> (Accessed 6 December 2020).
3. The Verkhovna Rada of Ukraine (1993), The Law of Ukraine "On promoting the social formation and development of youth in Ukraine", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2998-12> (Accessed 6 December 2020).
4. Volosevych, I. Herasymchuk, S. and Kostiuhenko, T. (2019), "Youth of Ukraine-2015", United Nations in Ukraine, available at: http://www.un.org.ua/images/documents/3685/Molod_Ukraine.pdf (Accessed 6 December 2020).
5. Derzhavna sluzhba zajnjatosti (2019), "Analytical and statistical information", available at www.dcz.gov.ua/ (Accessed 6 December 2020).
6. State Statistics Service of Ukraine (2019), "The main indicators of the labor market in 2000-2019", available at : <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 6 December 2020).
7. Pavljuk, T.I. (2018), *Rynokpraci: teorija, metodologhija, praktyka* [Labormarket: theory, methodology, practice], Vydavnycho-redakcijnyj viddil VTEI KNTEU, Vinnycja, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 13.12.2020 р.